

Богдан Крижанівський

Диригент, композитор, заслужений артист України

Віхи життя та творчості

Сьогодні на скрижалі історії повертаються незаслужено забуті імена великих українців, серед яких і Богдан Крижанівський. Це була непересічна особистість. Прибувши у 1945 році на Буковину, він поринув у культурно-мистецьке життя краю, дав йому своє творчо-імпульсивне забарвлення, возвеличив дух культури і мистецтва.

Народився 24 серпня 1894 року у Львові в родині адвоката. У Львові минули дитячі роки. Тут вчився в гімназії, змалку виявив неабияке захоплення музичними інструментами (скрипка, віолончель, фортепіано). Гри на фортепіано і віолончелі навчався також у своєї матері.

Закінчивши Вищий музичний інститут ім. М. В. Лисенка, за класом фортепіано 1916 року подався до Відня продовжувати навчання з теорії музики і композиції у столичній Кайзерівській Академії музики й виконавського мистецтва. Через несподівану смерть батька повертається до рідного міста.

У січні 1919 року він разом з Гнатом Юрою стає одним із фундаторів Українського театру ім. І. Франка, відтак працює у театрах Харкова, Москви, Ташкента, Хабаровська, Владивостока.

З 1926 року працює в Києві в театрі ім. І. Франка. Завідував музичною частиною Львівського театру ім. М. Заньковецької, був завідуючим і диригентом столичного театру «Березіль». Згодом працював у драмтеатрах Харкова.

Початок 50-х для композитора став часом важких випробувань. У Другій світовій війні загинув єдиний син Ігор. Після написання Крижанівським музики до поеми М. Бажана «Данило Галицький» (1942) композитора всіляко цькували. Наклеювали ярлики націоналіста та

петлюрівця (за музику до пісні «Гей, наливайте повнії чари, щоб через вінця лилося» та інші). Посипалися анонімні доноси, відвернулися друзі.

У Чернівцях (на Буковину він прибув 1945 року) його призначають художнім керівником, диригентом і водночас директором обласної філармонії, де він організовує симфонічний оркестр і хореографічний ансамбль, до того ж збирає і вивчає народну творчість.

Згодом його призначають директором Чернівецького музичного училища. Та він і далі плідно співпрацює з колективом обласної філармонії, пише пісні та музику для Чернівецького музично-драматичного театру, де здійснив оформлення 33 вистав. А загалом він написав музику до 150 вистав і кіножурналів, а також до таких відомих фільмів як «Земля», «Поблизу Диканьки», «Чорний барон» та ін..

Упродовж багатьох років найвідоміші хори краю включали до своїх репертуарів надзвичайно популярну пісню про Олексу Довбуша на народні слова, музику до якої написав Богдан Крижанівський. У його творчому доробку – музика до вистав «Богдан Хмельницький», «Талант», «У степах України», «Назар Стодоля», «Фронт» . Та ще й зокрема його музика до вистави «Земля» за однойменною повістю О. Кобилянської у постановці режисера В. Василька на сцені Чернівецького музично-драматичного театру ім.. О. Кобилянської.

Помер Богдан Володимирович 20 квітня 1955 р. у розквіті творчості, планів і надій. Хворіючи, він випив багато ліків і не прокинувся. Хворобу в певній мірі спричинило організоване на нього гоніння – в його творах комусь вбачався націоналізм. Дійшло до того, що його позбавили звання заслуженого артиста України, навіть – улюбленої роботи. Похований на центральному кладовищі у Чернівцях.

Матеріали про життя та творчість

- 24 жовтня – 110 років із дня народження українського композитора, диригента, педагога Богдана Крижанівського (1894–1955 рр.) // Чернівці, 2004. - 22 жовтня.
- Богайчук М. А. Література і мистецтво Буковини в іменах : словник-довідник / М. А. Богайчук. - Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2005. - С. 141-142.
- Богдан Крижанівський: [Електронний ресурс] // UA histori: [веб-сайт]. - Режим доступу: http://uahistory.com/topics/famous_people/5813. - Назва з екрану.
- Гусар Ю. «Зірка композитора і диригента» / Ю. Гусар. - «Буковинське віче» - 2010 - 31 березня (№ 24). - С. 4.
- Гусар Ю. Цькували за пісню: [про Б. В. Крижанівського] / Юхим Гусар // Буковинське віче. 2014. - 31 липня (№ 31). - С. 3.

- Гусар Ю. «Зірки не гаснуть» / «Ім'я повернуте із забуття» - Чернівці. 2003. - С. 31-34.
- Крижанівський Богдан // «Українська радянська енциклопедія» : 2-е вид. - Київ, 1979. - Т. 5. - С. 504.
- Крижанівський Богдан Володимирович: [Електронний ресурс] // Енциклопедія сучасної України : [веб-сайт]. - Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=772
- Крижанівський_Богдан_Володимирович: [Електронний ресурс]// Вікіпедія: [веб-сайт]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>. – Назва з екрану.
- Селезінка В. Це був великий трудівник // Золотої нитки не згубіть. - Чернівці, 2000. - С. 77-82.